

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15467

Tarih : 16.12.2025

37881

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım Ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Türkiye'de hayvanat bahçeleri, doğal yaşam parkları ve belediyelere bağlı geçici hayvan bakım merkezleri uzun yıllardır hem fiziksel altyapı hem de bakım uygulamaları açısından tartışma konusu olmaktadır. Bu tesislerde tutulan hayvanların yaşam koşullarına ilişkin kamuoyuna yansıyan görüntüler, uzman raporları, saha incelemeleri ve yurttaş başvuruları; mevcut uygulamaların hayvanların fiziksel, davranışsal ve psikososyal ihtiyaçlarını karşılamada ciddi eksiklikler barındırdığını göstermektedir. Özellikle Gaziantep Hayvanat Bahçesi'nde ortaya çıkan tablo, Türkiye genelinde benzer tesislerde yaşanan sorunların münferit olmayabileceğine işaret etmektedir.

Hayvanların doğal yaşamlarından kopararak yapay ve sınırlı alanlarda tutulduğu bu tesislerde; alan yetersizliği, bitkisizlik, uyarıcı eksikliği, sert zemin uygulamaları, iklim koşullarına uygun olmayan barınak yapıları ve sosyal türlerin yalnızlaştırılması gibi yapısal sorunlar sıklıkla raporlanmaktadır. Bu koşulların birçok türde stres, stereotipik davranışlar, kendine zarar verme eğilimleri, fiziksel yaralanmalar ve erken ölüm vakalarına yol açtığına ilişkin bulgular bulunmaktadır. Buna ek olarak, denetimlerin yeterli olup olmadığı, denetimlerde tespit edilen uygunsuzlukların ne ölçüde yaptırıma bağlandığı ve tesislerde tür koruma programlarının bilimsel kriterlere uygun yürütülüp yürütülmediği konularında önemli belirsizlikler bulunmaktadır.

CITES kapsamındaki türler de dahil olmak üzere hayvanların hangi koşullarda ithal edildiği, transfer edildiği, hangi kurumlarla işbirliği yapıldığı, tür değişim süreçlerinin hangi bilimsel ölçütlere göre yürütüldüğü ve bu süreçlerin kayıt altına alınıp alınmadığı konusu kamuoyunda derin bir şeffaflık tartışması yaratmaktadır. Veteriner hekim, biyolog ve bakım personelinin istihdam düzeyleri, beslenme protokolleri, çevresel zenginleştirme uygulamaları ve sağlık kayıtlarının niteliği ise tesislerdeki bakım hizmetlerinin yapısal boyutunun anlaşılabilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Tüm bu nedenlerle, hayvanların yaşam hakkı, türüne özgü davranışlarını sergileyebilme hakkı ve iyi olma hâline ilişkin ulusal ve uluslararası yükümlülükler çerçevesinde, Türkiye'deki hayvanat bahçeleri ve barınakların mevcut durumunun ayrıntılı biçimde ortaya konulması gerekmektedir. Bu bağlamda, Bakanlığınızın yetki alanı içerisindeki ruhsatlandırma, denetim, kayıt, izin, transfer, sağlık süreçleri ve personel istihdamına ilişkin verilerin açık, kesin ve ölçülebilir biçimde belirlenmesi; mevcut durumun tespiti ve kamuoyunun bilgilendirilmesi için zorunludur.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız kayıtlarında Türkiye'de faal durumda bulunan hayvanat bahçesi, doğal yaşam parkı, belediye barınağı ve geçici bakım merkezi sayısı kaçtır?
2. Bu tesislerin her biri için ruhsat tarihi, izin numarası ve işletici kurum bilgisi Bakanlığınız kayıtlarında mevcut mudur?
3. Bu tesislerde görev yapan hayvan bakım personeli, veteriner hekim ve biyolog sayısı Bakanlığınız kayıtlarında -her tesiste ayrı ayrı belirtilecek şekilde- kaçtır?
4. Hayvanat bahçelerinde çalışan veteriner hekim ve bakım personeli için asgari istihdam kriteri Bakanlığınız tarafından belirlenmiş midir?
5. Son beş yıl içinde hayvanat bahçelerinde gerçekleştirilen denetim sayısı kaçtır?
6. Bu denetimlerin kaçında uygunsuzluk tespit edilmiştir?
7. Uygunsuzluk tespit edilen denetimlerin kaç hakkında idari yaptırım uygulanmıştır?

8. Gaziantep Hayvanat Bahçesi'ne ilişkin son beş yılda kaç denetim yapılmıştır?
9. Gaziantep Hayvanat Bahçesi'nde son beş yılda kaç hayvan ölümü kayda geçmiştir?
10. Son beş yılda Türkiye genelindeki hayvanat bahçelerinde kaydedilen hayvan ölümü sayısı kaçtır?
11. Bakanlığınız, hayvanat bahçelerinde tür başına asgari alan ve bakım standardı belirlemiş midir?
12. Tür başına asgari alan ve bakım standardı belirlenmiş ise bu standartlara uymayan tesis sayısı kaçtır?
13. Hayvanat bahçelerinde son beş yılda kaç hayvan transferi yapılmıştır?
14. Bu transferlerin kaç CITES kapsamındaki türleri içermektedir?
15. CITES kapsamındaki türler için son beş yılda kaç ithalat veya ihracat izni düzenlenmiştir?
16. Bakanlığınız, hayvanat bahçelerinde kullanılan beslenme ve çevresel zenginleştirme protokolü belirlemiş midir?
17. Gaziantep Hayvanat Bahçesi'nde kullanılan beslenme ve bakım protokolü Bakanlığınızda kayıtlı mıdır?
18. Türkiye'deki hayvanat bahçelerinin kaçında bağımsız uzmanlar tarafından hazırlanmış etolojik değerlendirme raporu bulunmaktadır?
19. Son beş yılda hayvanat bahçeleri hakkında Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı kaçtır?
20. Bu şikâyetlerin kaç Gaziantep Hayvanat Bahçesi ile ilgilidir?
21. Gaziantep Hayvanat Bahçesi'ne ilişkin yürütülen idari inceleme veya soruşturma sayısı kaçtır?

22. Türkiye genelinde hayvanat bahçeleri için afet ve acil durum planı hazırlamış tesis sayısı kaçtır?
23. Bakanlığınız, hayvanat bahçelerinde bağımsız bir acil denetim heyeti görevlendirme yetkisine sahip midir?
24. Sahip ise son beş yılda kaç kez bağımsız denetim heyeti görevlendirilmiştir?
25. Hayvanat bahçelerinde son beş yılda hayvan kaçma, yaralanma veya ziyaretçi güvenliğini etkileyen olay sayısı kaçtır?
26. Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları için Bakanlığınız tarafından belirlenmiş güncel çevresel güvenlik kriterleri bulunmakta mıdır?
27. Türkiye genelindeki hayvanat bahçelerinin kaçında su kalitesi ölçümü yapılmaktadır?
28. Bu ölçümlerin sonuçlarının düzenli olarak kayıt altına alındığı tesis sayısı kaçtır?
29. Hayvanat bahçeleri tarafından gerçekleştirilen yem ve bakım malzemesi alımlarına ilişkin son 5 yılda gerçekleşen ihale sayısı kaçtır?
30. Bu ihalelerin kaç doğrudan temin yöntemiyle yapılmıştır?